

11.10.2024

Lausunto Suomen Teollisuussijoitus Oy:n (Tesi) sijoitusstrategiatyöryhmän raportista

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää työ- ja elinkeinoministeriötä mahdollisuudesta tulla kuulluksi koskien Suomen Teollisuussijoitus Oy:n sijoitusstrategiatyöryhmän raporttia.

EK on suhtautunut myönteisesti hallituksen esitykseen nykyisten Business Finland Venture Capital Oy:n, Ilmatorahasto Oy:n sekä Oppiva Invest Oy:n toiminnan järjestämiseksi Suomen Teollisuussijoitus Oy:n yhteyteen ja ns. Tesi-konsernin muodostamiseksi. Tavoitteet valtion pääomasijoitus- ja yritysrahoituksen järjestämisestä tehokkaammin ja kyvykkyyksien vahvistaminen entistä vaikuttavamman toiminnan mahdollistamiseksi ovat näkemyksemme mukaan oikeita.

EK oli yksi kuultavista kyseistä lakiesitystä käsittelevässä eduskunnan talousvaliokunnan kokouksessa 2.10.2024, jossa hallituksen esitys sai laajaa tukea kuultavilta. Kuten monissa muissakin asiantuntijakannanotoissa, EK toi kuitenkin esille sen, että lakiesitys on luonteeltaan puitelaki ja tarkempi uuden konsernin omistajaohjaus tapahtuu valtioneuvoston ja ministeriön ohjeistuksella. Myös siksi lausuntokierros strategiasta on perusteltua.

Lisäksi EK toi talousvaliokunnan kokouksessa yleisenä kantanaan esille sen, että on tarve varmistaa uuden Tesi-konsernin mahdollisuus jatkaa uuteen konserniin siirtyvien Business Finland Venture Capital Oy:n ja Ilmatorahasto Oy:n sekä Tesin aikaisempaa rahasto- ja suorien sijoitusten liiketoimintaa riittäväillä resursseilla sekä hyödyntää tarkoituksenmukaisella tavalla myös lainainstrumentteja välttämällä kuitenkin päällekkäisyydet Finnveran kanssa. Olemme myös jo aikaisemmin kiittäneet hallitusta siitä, että osana tavoitetta kääntää maan taloutta kasvuun Tesin suorien sijoitusten kapasiteettia on päätetty lisätä. Samoin on perusteltua todeta tarve saada käyttöön investointeja koskeva verokannuste. Kaikkien näiden eri välineiden tehtävänä on katalysoida yksityisiä investointeja ja pääomaa sekä mahdollistaa yritysten kasvua rahoituksen keinoin.

Erityishuomiota sijoitusstrategian jatkovalmistelussa on kiinnitettävä mm. Mittelsand-tavoitteen ja pk-yritysten kasvun johdonmukaiseen edistämiseen (luopuminen linjauksesta buyout-rahastoista vetäytymisestä, suorissa sijoituksissa huomiota markkinapuutteen täyttämiseen pk-kasvuyrityskentässä), innovaatioiden vauhdittamiseen (tasapainottaen TKI-politiikkaan syntynyttä epätasapainoa) sekä etenemiseen painopisteen muutoksissa hallitusti (ilman pääomasijoitusmarkkinoihin liittyviä kielteisiä vaikutuksia, suorien sijoitusten lisääminen todellisten tarpeiden pohjalta).

Jouni Hakala, Paavali Kukkonen

11.10.2024

Yksityiskohtaisemmat huomiot:

- Omistajaohjauksen ja Tesi-konsernin päättävien elinten on varmistettava se, että uuden konsernin rahoitusresurssit **kohdistetaan suurimpaan markkinatarpeeseen eikä rahoitus syrjäytä, vaan katalysoi yksityistä pääomaa.**
- Tesin käytössä olevien **instrumenttien on oltava monipuolisia (suora sijoitukset, rahastot, lainat)**. Toiminnan keskiössä on oltava kasvun ja rahoituksen tehokas katalysointi tavalla, joka tukee yksityisen pääomasijoitusmarkkinan myönteistä kehittymistä. Tesin suoria sijoituksia ollaan perustellusti kasvattamassa. Yksiselitteistä jakosuhdetta rahastojen ja suorien sijoitusten välillä ei ole tarkoituksenmukaista asettaa, mutta **Tesin pitkäaikainen tehtävä suomalaisen pääomasijoitusmarkkinan kehittämisessä rahastosijoituksin on syytä edelleen säilyttää riittävän vahvana mahdollistaen pääomasijoitusmarkkinan kehittämisen.** Myös lainojen hyödyntäminen on perusteltua silloin, kun tämä täydentää tarkoituksenmukaisella tavalla muiden toimijoiden tarjontaa.
- Mahdollisuus kasvattaa yksittäisten suorien sijoitusten kokoa on kannatettavaa erityisesti mittavan kokoluokan hyvin **pääomavaltaisissa investointi- ja kasvuyrityshankkeissa**, mutta samalla on syytä huomioida sen vaikutus riskikeskittymien muodostumiseen uudessa konsernissa. Tätä taustaa vasten on ymmärrettävää jatkaa aikaisempaa valtioneuvostonasetustasoista ohjausta, jolla huomattavan suuret yksittäiset sijoitukset saavat myös valtioneuvoston päätöksenteon tuen.
- **On tärkeää mitata systemaattisesti Tesi-konsernin rahoituksen yksityisen pääoman ja EU-rahoituksen katalysointia** ja huomioida tämä mm. konsernin palkitsemisjärjestelmissä. Ensimäisen kohdalla on syytä huomata se, että rahastojen kautta sijoittaminen parantaa todennäköisemmin julkisen rahan vivuttamiskerrointia kuin suorissa sijoituksissa. Jälkimmäisen kohdalla korostuu Tesi-konsernin kyky syventää yhteistyötä Euroopan investointirahaston ja -pankin kanssa. Myös tässä roolin tulee olla selkeä suhteessa Finnveraan, jolta odotetaan myös aiempaa voimakkaampaa aktiivisuutta EU-rahoituksen hyödyntämisessä. Kokonaisuudessaan **EU-rahoituksen koordinaatiota ja tavoitteellisuutta on vahvistettava** niin TEM-konsernissa kuin valtioneuvostossa yleisemmin.
- Tesi-konsernin **toimialaneutraaliutta on tärkeää vaalia** huolimatta sille asetettavaa teollisuuspoliittisesta tehtävästä. Tesi-konsernin tulee kyetä vauhdittamaan elinkeinoja laaja-alaisesti. Erityistä huomiota on kiinnitettävä horisontaalisesti esimerkiksi vihreän siirtymän vauhdittamiseen, uuden teknologian mm. tekoälyn hyödyntämiseen, elinkeinorakennettava vahvistavaan Mittelstand-kasvuun, palveluviennin vahvistamiseen sekä investointeihin myös aineettoman pääomakannan vahvistumiseksi. Teollisuudessa merkittäviä mahdollisuuksia on vihreän siirtymän rinnalla mm. puolustusteollisuudessa ja kaksikäyttötuotteissa sekä terveys- ja lääketeknologiassa. Myönteisten yritysvoitteen T&K:hon suuntautuvien lisäpanostusten rinnalla on kiinnitettävä huomiota niiden tulosten muuntamiseen innovaatioiksi. Nyt innovaatioihin ja kaupallistamiseen suuntautuvien panostusten määrä on lisätarpeiden sijaan leikkautumassa ja jäämässä näin merkittävästi jälkeen T&K:sta, vaikka juuri tämä osa-alue on ollut Suomen perinteisiä heikkouksia. **Tesin tulee omassa**

Jouni Hakala, Paavali Kukkonen

11.10.2024

toiminnassaan huomioida innovaatioiden vauhdittaminen kaikilla niillä keinoilla, jotka sille ovat mahdollisia.

- Tesin rahastosijoituksissa on kannatettavaa pyrkiä suurentamaan kotimaisten rahaston kokoa kohti kansainvälisesti merkittävämpää kokoluokkaa. Tälle perustellulle tavoitteelle on ristiriitaista se, jos Tesin ohjaus ei mahdollista useampia rahastoja hallinnoiville hallinnointiyhtiöille Tesin mukanaoloa uusissa rahastosukupolvissa. Markkinakäytäntö usein myös edellyttää aikaisempien ns. ankkurisijoittajien mukanaoloa uusissa rahastovuosikerroissa, jotta uusia sijoittajia saadaan niihin mukaan. Strategialuonnosta paremmin sopisi siksi järjestely, jolla Tesin osuus kooltaan suuremmissa ja toistuvissa rahastovuosikerroissa pienenesi **eikä kategorisesti kokonaan lakkaisi**.
- Yhteiskunnallisessa talouskeskustelussa ns. **Mittelstand-yritysten määrän ja koon kasvattaminen on saanut laajaa tukea ja tavoitteesta on vahva linjaus myös hallitusohjelmassa**. Tavoitteena on vahvistaa pk-yritysten kasvua, kasvattaa Suomen verrokkimaita kapeampaa keskisuurta yrityskokoluokkaa sekä lisätä näin talouden resilienssiä. Omissa tavoitteissaan myös EK on painottanut samaa tarvetta. Tälle tavoitteelle on ristiriitaista se, jos nimenomaan näitä yhtiöitä kehittäville buyout-rahastoille ei enää olisi mahdollista saada Tesiä mukaan sijoittajaksi. Tällä olisi myös Suomen talouskasvutavoitteille kielteinen vaikutus kasvuyritysrahoituksen vähentyessä. **Linjaus buyout-rahastoista vetäytymisestä on muutettava**.
- Yleensä sijoittaminen kaikkein varhaisimman vaiheen yrityksiin on sijoitusriskeiltään kaikkein suurinta. Samoin instituutiosijoittajien joukossa on sijoittajia, jotka eivät sijoita uusien hallinnointitiimien rahastoihin. Siksi markkinoilletulo uusille ja varhaisimpaan vaiheeseen keskittyville rahastoille on vaikeaa, vaikka koko suomalaisen pääomasijoitusmarkkinan pitkän tähtäyksen kehittymiselle ja uudistumiselle olisi tärkeää saada myös uusia hallinnoijia antamaan näyttöjä. Toisaalta kasvavat TKI-panostukset todennäköisesti – ja toivottavasti – vaikuttavat myönteisesti korkeakoululähtöisten innovaatioiden kaupallistamistarpeeseen, mihin tarvitaan kaupallisia sijoittajia kehittämään innovaatioista liiketoimintaa. BusinessFinland Venture Capital Oy:llä on ollut mahdollisuus käyttää harkitusti **epäsymmetriaa** valtiontukisääntöjen puitteissa rahastosijoituksissa ja tätä tulee kyetä jatkamaan toisin kuin strategialuonnoksessa esitetään.
- Tesin rahastosijoitustoiminnan uudistumisessa on otettava huomioon yrityskauppojen ja sukupolvenvaihdosten oman pääoman tarve ja kohdistetaan niihin palveluita.
- Rahastosijoitustoiminnassa tapahtuvat mahdolliset muutokset on toteutettava tavalla (mm. riittävällä aikavälillä), jotka aiheuttavat mahdollisimman vähän häiriöitä pääomasijoitusmarkkinoille. Niiltä osin kuin toiminta on mahdollisesti vetäytyvää, on tämä erityisen tärkeää. Myös suorien sijoitusten lisäämisessä on edettävä hallitusti ja vain todellisten tarpeiden pohjalta toimien (sijoitusten lisääminen itsessään ei saa ohjata toimintaa merkittävästä lisäpääomituksesta huolimatta).
- Teollisuussijoitus Oy:n **tuottotavoite tulee asettaa tasolle, joka mahdollistaa elinkeinopoliittisessa roolissa onnistumisen**. Toimintaa tulee arvioida

Jouni Hakala, Paavali Kukkonen

11.10.2024

ensisijaisesti tästä näkökulmasta. ”Teollisuustuki Oy:n” tuotto-odotus on määritelty sen rooliin kuuluvalla tavalla oikein todeten, ettei yhtiö tavoittele toiminnallaan voittoa.

- Peräänkuulutamme valtion erityistehtäväyhtiöiden omistajaohjauksen selkää kehittämistä tavalla, jolla yhtiöiden eri toiminnot ja instrumentit saadaan mahdollisimman kattavasti hyödyntämään elinkeinoelämän kannattavaa kasvua aikana, jolloin vanhoja ajatus- ja toimintamalleja haastavat geopolitiikka, protektionismi, eurooppalainen voimakas sääntely ja jopa erilaiset sodankäynnin muodot. Julkisen vallan edustajien ja elinkeinoelämän hyvä yhteispeli on keino kääntää talouslukuja taas ylöspäin.

Helsingissä 11. lokakuuta 2024

Petri Vuorio
johtaja

Paavali Kukkonen
johtava asiantuntija

Lisätietoja: paavali.kukkonen@ek.fi